Minna Kuusisto
Vanhempi asiantuntija
Gaia Consulting

17.1.2019

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta - asiantuntijakuuleminen:

Aika: perjantai 18.1.2019 klo 11.00

Asia: E 97/2018 vp Valtioneuvoston selvitys: Tiedonanto uudesta Afrikan ja EU:n kestävien investointien ja työpaikkojen allianssista: investointeja ja työpaikkoja koskeva yhteistyö uudelle tasolle

Lausunto:

Arvon kansanedustajat,

Kiitän kutsusta tulla kuultavaksi tässä tärkeässä ja ajankohtaisessa teemassa.

Afrikan sosiaalinen ja taloudellinen kehitys, kestävät investoinnit ja työpaikkojen luominen ovat avainkysymyksiä meidän kaikkien näkökulmasta. Se, millaisena Afrikan nuori väestö tulevaisuutensa ja mahdollisuutensa kotiseudullaan näkee, tulee muovaamaan myös meidän omaa yhteiskuntaamme ja ympäristöä, jossa elämme. Osa voi kokea edessä olevat vääjäämättömät muutokset uhkana – itse koen ne mahdollisuuksiksi.

Vuosi 2015 oli kansainvälisten sitoumusten supervuosi. YK:ssa sovittiin yhteisistä kestävän kehityksen tavoitteista. Etiopian Addis Abebassa linjattiin niistä rahoitukseen ja pääomien ohjaamiseen liittyvistä toimenpiteistä, joilla näihin tavoitteisiin voidaan päästä. Ja tietysti Pariisissa päätettiin meille yhteiset ilmastotavoitteet.

YK:n arvion mukaan kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää pelkästään kehitysmaissa noin 2500 miljardin dollarin arvosta uusia investointeja – joka vuosi vuoteen 2030 asti. Summa on valtava – se vastaa Suomen valtion velkaa lähes 25-kertaisesti.

Perinteisesti kehitysmaita on tuettu kehitysavulla. Kansainvälisen kehitysavun kokonaismäärä on pysynyt viime vuodet melko ennallaan, vuositasolla noin 150 miljardissa dollarissa. Kehitysavun määrä on siis noin 6 % YK:n arvioimasta kehitysmaiden rahoitusvajeesta. Lukujen valossa on selvää, ettei yhdessä sovittuja kestävän kehityksen tavoitteita, joihin Suomikin on sitoutunut, saavuteta yksin kehitysavun turvin.

Tässä kohtaa on tärkeä painottaa myös taloudellista lähtökohtaa tarvittaville muutoksille. Pelkästään ilmastohaasteen näkökulmasta toimettomuus tai yhteiskunnallisten muutosten viivästyttäminen maksaa meille huomattavasti enemmän kuin toimeen tarttuminen nyt. Suunnitelmallinen toiminta paitsi auttaa välttämään ympäristötuhoa, sosiaalista eriarvoisuutta ja yhteiskunnallista epävakautta – turvaa kestävää taloudellista kehitystä 2000-luvulla.

Yksityisen sektorin tärkeä rooli kehitysmaiden taloudellisen kasvun mahdollistajana, rakentajana ja rahoittajana ymmärretään yhä paremmin. Taloudellisten näkökulmien vahvistuminen vuonna 2015 päivitetyllä kehitysagendalla on ollut kehittyvien ja kehitysmaiden oma toive. Yritykset luovat kaivattuja työpaikkoja ja tuovat valtion kassaan veroja. Kestävä kasvu on vakaan ja turvallisen yhteiskunnan perusta.

Maailmalla on ymmärretty, että rahoitusvajeen kiinni kuromiseksi tarvitaan uusia keinoja ja uusia toimijoita. Vastuullisten yritysten ja kestävien investointien rahoittamiseksi tarvitaan enenevässä määrin myös yksityistä pääomaa, yksityisiä sijoittajia. On luotu uusia rahoitusmuotoja ja -mekanismeja. Yhä useammin puhutaan ns. sekarahoituksesta, joka

Minna Kuusisto
Vanhempi asiantuntija
Gaia Consulting

17.1.2019

voidaan ymmärtää yhdenlaisena julkisen ja yksityisen sijoittajan kumppanuutena. Sekarahoituksen keskeinen periaate on, että usein julkinen taho on valmis kantamaan sijoituksesta yksityistä sijoittajaa korkeamman riskin. Tämä mahdollistaa yksityisen sijoittajan mukaantulon projektiin tai investointiin, joka muuten jäisi tekemättä. Esimerkkejä tällaisista kumppanuuksista löytyy Hollannista ja Tanskasta.

Gaia on tehnyt syksystä lähtien maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta selvitystä, jossa tunnistetaan keinoja ja toimenpiteitä yksityisten pääomien suuntaamiseksi globaalien kestävyyshaasteiden ratkaisemiseen. Työhön on osallistunut useita eri tahoja ja toimijoita – eri ministeriöiden asiantuntijoita, kansalaisjärjestöjä, sijoittajia ja yritysten edustajia.

Selvitys valmistuu kevään aikana ja järjestämme tuloksista erillisen tiedotustilaisuuden. Yksi keskeinen johtopäätös on selvillä jo nyt: kiinnostus asiaa kohtaan on suurta riippumatta sektorista tai toimialasta, jota organisaatiot edustavat. Seuraavaksi on tekojen aika.

Suomalaisilla yrityksillä on tarjota niitä ratkaisuja, joita kestävyyshaasteisiin vastattaessa tarvitaan – kotimaassa, mutta erityisesti maailmalla. Kansalaisjärjestöt, jotka tuntevat hyvin toimintaympäristön ja kontekstin, ovat aiempaa valmiimpia rakentavasti tukemaan yritystoimijoita liiketoiminnan vastuullisuusnäkökulmien huomioimisessa. Finanssialan toimijat ovat globaalisti heräämässä kestävän rahoituksen haasteisiin. Erityyppiset sijoittajat hakevat yhä useammin sijoituskohteiltaan taloudellisen tuoton ohella myös positiivista vaikuttavuutta – esimerkiksi yhteiskunnallisia tai ympäristöhyötyjä. Valtaosa akateemisesta tutkimuksesta on tullut siihen tulokseen, että ympäristö- ja yhteiskuntavastuutekijöiden huomioiminen sijoittamisessa ei ainakaan heikennä tuottoja – useammin päinvastoin.

Olemme tunnistaneet työssä myös asioita, jotka vaativat poliittisia linjauksia tai lisäselvitystä. Yksi keskeinen kysymys liittyy rahoitusta hallinnoivaan tahoon. Kuten edellä todettu, rahoitustalkoisiin kaivataan nyt ennen kaikkea yksityisiä sijoittajia. Koska rahoitustarpeet ovat niin valtavat, katseet kääntyvät herkästi institutionaalisten sijoittajien suuntaan. Suomessa on tuloksellista työtä tekevä kehitysrahoituslaitos Finnfund, joka kuitenkaan nykylain puitteissa ei voi hallinnoida muiden kuin valtion varoja. Toisaalta on olemassa useita yksityisen sektorin toimijoita, jotka jo nykyisellään tarjoavat eläkeyhtiöille esimerkiksi rahastopalveluja ja ovat onnistuneesti mobilisoineet yksityistä rahoitusta monista lähteistä.

Toinen keskeinen kysymys liittyy oikean rahoitusinstrumentin valitsemiseen. Institutionaalisista sijoittajista esimerkiksi eläkeyhtiöt edellyttävät sijoituksiltaan turvaavaa tuottoa. Tämä vaatimus perustuu lakiin. Toisaalta, kun puhutaan kestävyyshaasteiden ratkaisemisesta, on ilmeistä, että sijoituksilla pitää olla todistettavia positiivisia vaikutuksia. Sopivilla instrumenteilla on mahdollista sijoittaa tuottavasti, turvaavasti ja vaikuttavasti myös kehittyville markkinoille.

Yhteenvetona haluan sanoa, että kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen on ennen kaikkea valtava mahdollisuus. Yrityksille uudet markkinat ja muuttuva maailma tarjoavat liiketoiminnallisia mahdollisuuksia, sijoittajille ne tarjoavat uudenlaisia sijoitustuotteita ja tuottopotentiaalia. Maailmalla tähän on herätty ja Suomenkin kannattaisi näin tehdä.

Uudenlaisten kumppanuuksien avulla voimme luoda Suomeen toimivan yhteisön ja sitä tukevat rakenteet, jotka paitsi edesauttavat globaalien kestävyyshaasteiden ratkaisemista, myös synnyttävät Suomeen uutta osaamista – ja pitkällä aikavälillä vaurautta. Tällaisen ekosysteemin rakentaminen vaatii sen eri toimijoilta innokkuuden lisäksi rohkeutta ja päättäväisyyttä, jota voidaan tukea vahvalla poliittisella tahtotilalla.